

Catershoeve – compenserende maatregelen

Catershoflaan 12 | Merksem

24/11/2021

Aanloop

In overleg met Elke Denissen (agentschap Onroerend Erfgoed) werd er in samenwerking met Callebaut Architecten een kader afgestemd waarbinnen de toekomstige restauratie kan uitgevoerd worden. In dit proces werd er afgestemd dat er compenserende maatregelen dienen getroffen te worden o.w.v. het verlies in erfgoedwaarde.

Hiervoor werd gekeken naar de tuinaanleg / landschap.

- Verslag Callebaut Architecten (restauratie-architect) & Antoine De Brouwer (landschap): verzonden aan het agentschap op 22/09/2021
- Positieve feedback Elke Denissen m.b.t. de totaalvisie ontvangen op 21/10/2021
- Feedback Dirk Artois (erfgoedconsulent Landschappen) ontvangen op 28/10/2021

Landschap

O.b.v. de feedback die we mochten ontvangen van de erfgoedconsulent Landschappen, willen we bij deze een bijsturing voorstellen van onze visieschets.

Onder visieschets verstaan we het ruimere kader waarbinnen een landschapsarchitect een ontwerp uitwerkt voor de site. In ons voorstel gebeurt dit aan de hand van een uitgewerkt schetsontwerp (opgemaakt door Antoine De Brouwer), maar we willen graag de focus leggen op de principes die we in deze visieschets willen naar voor brengen en een akkoord over willen bereiken.

Update Visieschets

De Catershoeve bestond eind 19de eeuw uit een U-vormig geheel (schuur, woonhuis, stal) en een tuin met een boomgaard. De huidige open ruimte is een beperkt restant van de vroegere open omgeving. Doorheen de jaren is de Catershoeve geëvolueerd tot een min of meer gesloten hoevecomplex.

In deze visieschets willen we de krijtlijnen zetten voor het toekomstig landschappelijk verhaal van de site. In overleg met het agentschap Onroerend Erfgoed willen we de site omvormen tot een kleinschalig collectief woonproject (3 tot 5 entiteiten). Hieronder volgen de 5 principes, de grote pijlers van de visieschets.

1. Versterken van de overgebleven open ruimte en het landelijke karakter.

Door het behouden en versterken van de overgebleven open ruimte herwaarderen we het oorspronkelijk open gevoel. De open ruimte bestaat vooral uit gemaaid gazon.

Nieuwe bloeiende meerstammen en fruitbomen maken dan weer een link met het levendige, open en vrolijk beeld van een hoeve. Het algemeen beeld van de hoeve krijgt hierdoor terug een landelijk karakter.

2. Behouden en versterken van bestaande beplanting

Het uitgangspunt is verder om de bestaande beplanting maximaal te behouden en om deze als inspiratie te gebruiken voor de overige beplanting. Het gaat hier over: de ligusterhaag aan de voorzijde, de taxus aan de linker perceelgrens, de zwarte berken achter het wagenhuis en op het binnenhof, de Robinia pseudoacacia op de rechterperceelgrens, de Acer platanoides achter de schuur.

3. Groenscherm

Om de groene atmosfeer te versterken en de inkijk van de naastgelegen huizen te beperken wordt er een groenscherm voorgesteld op de perceelgrenzen. Dit groenscherm bestaat uit: landelijke leibomen (vb. leilinden) en een groenblijvende haag.

De ritmische leibomen refereren naar de bomenrij in de Catershoflaan waardoor de hoeve eveneens terug verbinding krijgt met zijn omgeving.

4. Collectief Groen

De zone achteraan het perceel (het wagenhuis en de groenzone hier rechts van en achter) wordt maximaal ingezet als een collectieve plek die herinnering brengt aan het vroegere landelijke leven.

Aanvullend op het gemaaid gazon kan hier een graszone voorzien worden met extensief beheer. Het is een deel waar men het gras laat groeien en waar de ecologie zijn vrije loop kan gaan en waar zo de fauna en flora de bovenhand neemt. Deze vormt de overgang naar een zone voor collectief gebruik d.m.v. een moestuin en fruitbomen met weide. Deze elementen herinneren voornamelijk aan het vroegere hoeveleven. Zo willen de fruitbomen de vroegere historische boomgaarden herinneren, zonder hier een letterlijke vertaling van te zijn.

5. Waterdoorlatende verharding

Om bij te dragen aan de haalbaarheid van dit herbestemmingsproject en o.w.v. stedenbouwkundige eisen, zijn we verplicht om enkele parkeerzones aan te duiden. In deze visieschets willen we benadrukken dat deze zich aan de voorzijde van het perceel bevinden opdat het binnenhof en de tuin maximaal als groene plek kunnen ervaren worden. De gekozen verhardingsmaterialen worden waterdoorlatend voorzien. De opritten zijn bijvoorbeeld in kasseien, de parkeerplaatsen in grind.

Op de 'koerzone' willen we toekomstige bewoners de mogelijkheid bieden om een waterdoorlatend (vb. kleiklinkers) terras in te richten. Hier wordt een evenwicht gezocht tussen privacy en openheid, die maximaal ruimte laat voor beplanting en die nog steeds de ambitie heeft dat de koer als een geheel wordt gepercipieerd. De privacy op de verschillende terrassen wordt gecreëerd door groene organische massieven die slingeren doorheen de binnenkoer. Voor deze massieven wordt maximaal vertrokken van hoevebeplanting vb. veldesdoorn, hortensia etc.

Er wordt gezocht naar een beperkt materialenpalet voor de verschillende soorten verharding die maximaal aansluiten bij hoevearchitectuur. Te veel variatie maakt het snel te druk en storend.¹

¹ Toevoeging na feedback erfgoedconsulent landschap (Dirk Artois) Agentschap Onroerend Erfgoed op 3/12/2021.